

Aşağıda söz konusu her bir donatı sistemi için hesap
gintıları verilmektedir.

5.1. Ayal Donatı Sistemi

Bu donatı altta bulunan A_s ile üstte A_s' den oluşur.
Alt donatı kirişin en alt lifinden itibaren $0,15h$ mesafesindeki bir yüksekliğe; eğer gerekliyse üst donatıda (kirişin en üst lifinden itibaren $(0,10 \sim 0,15)h$ mesafesindeki bir yüksekliğe yerleştirilirler.

a) Tek açıklıklı yüksek kirişlerde

$$\frac{l}{2} < h < l \text{ ise } A_s = 0,90 \frac{M_d}{h \sigma_s} \left(1 + \frac{2h}{3l}\right), A_s' = 0$$

$$h \geq l \text{ ise } A_s = 1,5 \frac{M_d}{h \sigma_s}, A_s' = 0$$

b) Çok açıklıklı yüksek kirişlerde

• Kenar açıklıklı

$$\frac{l}{2} \leq h < l \text{ ise } A_s = 0,70 \frac{M_d}{h \sigma_s} \left(1 + \frac{h}{l}\right)$$

$$Z_d \leq 2,5 \sigma_{ct} \text{ için } A_s' = 0,60 \frac{M_d}{h \sigma_s} \text{ (pilye gerekli)}$$

$$Z_d > 2,5 \sigma_{ct} \text{ için } A_s' = 0,50 \frac{M_d}{h \sigma_s} \text{ (pilye gerekli)}$$

$$h > l \text{ ise } A_s = 1,40 \frac{M_d}{l \sigma_s}$$

$$Z_d \leq 2,5 \sigma_{ct} \text{ için } A_s' = 0,40 \frac{M_d}{2,40 (l+3h) \sigma_s} \text{ (pilye gerekli)}$$

$$Z_d > 2,5 \sigma_{ct} \text{ için } A_s' = \frac{2 M_d}{(l+3h) \sigma_s} \text{ (pilye gerekli)}$$

• Ara Açıklıklarda

$$\frac{l}{2} \leq h < l \text{ ise ; } A_s = 0,60 \frac{M_d}{h \cdot \sigma_s} \left(1 + \frac{h}{l}\right)$$

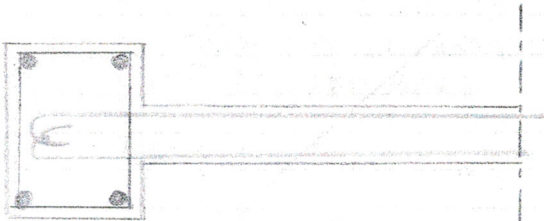
$A_s' \Rightarrow$ kenar açıklıktaki gibi hesaplanır

$$h > l \text{ ise } A_s = 1,20 \frac{M_d}{l \cdot \sigma_s}$$

$A_s' \Rightarrow$ kenar açıklıktaki gibi hesaplanır

Dikkate alınan açıklığın mesnet eksenleri arasındaki uzaklık komşu açıklıkların, mesnet eksenleri arasındaki uzaklığa bölüldüğü zaman 0,80'den daha küçük ya da 1,25'den daha büyük bir değer bulunuyorsa M_d en büyük açıklığa göre hesaplanacak, yukarıdaki bağıntılarda hesaplanan A_s' donatısı bütün açıklıklar üzerinde kesintisiz (sürekli) olarak yerleştirilecektir.

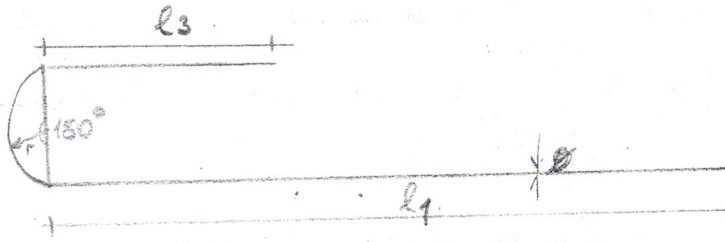
$l_d > 2,5 \sigma_{ct}$ ise alt donatıdan 45° eğimli pilyeler yapılacaktır (Şekil 5.6). Bu şekilde görüldüğü gibi alt avar donatı 1 düz + 4 pilye olmak üzere en az 5 donatı şubüğünden oluşacaktır Hesabı yukarıda gösterilen A_s' donatısından pilye yapılmayacaksa bu donatı şubükleri her bir açıklık boyunca uzatılacak ve kolon iç yüzlerinin ötesinde her birinin ankrajı yatay zannalarla sağlanacaktır.

Şekil.1.4 Yüksek kirişlerde düz donatının ankrajı

Bu ankrajı gerçekleştirmek için donatı ucunda yapışkanlı ^{gubukları} kanca aşağıdaki şekilde gösterilen özelliğe sahip olmalıdır.

Kenetlenme boyu $l_b = \frac{\sigma_s \phi}{4 \tau_d}$ olmak üzere şu şekilde sağlanmalıdır.

$$l_1 + 3,5 l_3 \geq l_b - 6,39 r \text{ olmalıdır.}$$

5.2. Yatay Dağıtma Donatısı Hesabı

Toplam kesit alanı. Ash olan bu donatı alanı, alt (A_s) üst (A_s') donatıları arasındaki kısma cidarın iki yüzüne yerleştirilir.

$$\frac{l}{2} \leq h < l \text{ ise ; } A_{sh} = 0,25 \frac{V_d \cdot l}{h \cdot \sigma_s} \text{ den}$$

$$h \geq l \text{ " ; } A_{sh} = 0,25 \frac{V_d}{\sigma_s} \text{ den hesaplanır}$$

$$\frac{l}{2} \leq h < l \text{ " ; } \frac{2}{3} A_{sh}$$

Kirişin alt donatısının üst yüzünden itibaren

$\frac{2}{5} h (=0,40h)$ kısmına ;

$h \geq l$ ise ; $\frac{2}{5} l (=0,40l)$ kısmına eşit aralıkla yerleştirilir (Şekil 5, 6, 7)

$h > l$ olması halinde geriye kalan yüksekliğin $0,60l$ olmayıp $0,60l$ olması gerekeceği aşiktir.

5.3 Düşey Doğultma Donatısı Hesabı

Bu donatı sistemi toplam kesit alanları toplamı A_{st} olan ve mesnetler arasında eşit aralıklarla yerleştirilen düşey donatılardır. Bunlara etriye gözük bırakabiliriz

$$\frac{l}{2} \leq h < l \text{ ise ; } A_{st} = \frac{4Vd \cdot l}{7 \cdot h \cdot \sigma_s} \text{ den}$$
$$h \geq l \text{ ise (h=l alınacak) ; } A_{st} = \frac{4Vd}{7\sigma_s} \text{ hesaplanır}$$

$h=l$ yüksekliğine A_{st} düşey donatısı, $h-l$ üzerinde ise $A_{st}/2$ donatısı yerleştirilir.

6. Sıcaklık Kozulu

Yukarıda hesaplanan donatı oranları aşağıdaki denklemleri sağlamalıdır.

$$\frac{A_s + A_s'}{b_w \cdot h} > 0,60 \frac{\sigma_{ct}}{\sigma_s} ; \quad \text{Beton çekme dayanımı}$$

$$\frac{A_{sh}}{b_w \cdot h} \geq 0,40 \frac{\sigma_{ct}}{\sigma_s} ; \quad \frac{A_{st}}{b_w \cdot h} \geq 0,40 \frac{\sigma_{ct}}{\sigma_s}$$

Yukarıdaki denklemler; $\frac{l}{2} < h < l$ için geçerlidir.

$h \geq l$ için $h=l$ alınır. $\frac{l}{2} \leq h < l$ koşulunu sağlayan yüksek kirişlerin tipik donatı şemaları Şekil (5,6,7) de verilmiştir.

$h \geq l$ ise A_s, A_s', A_{sh} ve A_{st} için donatı planı şekil (5,6,7) de gösterilenlerin benzeri olacaktır. Ancak $h=l$ yüksekliğine kadar A_{st} ; Bu yükseklikten sonra ise $A_{st}/2$ donatısı devam ettirilecektir.

7. Özel Yük Halleri:

a) Sabit yük ya da Hareketli yükler, yerel ya da süre olarak kirişin alt kısmına uygulanıyorsa Ast donatısı kuvvetlere karşılık gelen kesitlerde artırılacaktır.

b) Düşey konumda olduğu varsayılan kirişe yatay yükler uygulanıyorsa, (örneğin silo duvarları/cidarları/şepherleri) Daha kesin hesap yapılamadığı hallerde yukarıdaki bağla hesaplanan donatılara yatay kuvvetlerden oluşan eğilme momentleri karşılamak üzere ^{gerekli} ilave donatı konmalıdır.

c) Kirişe tekil yüklerde uygulanıyorsa kiriş cidarı bir tekil yük altında tüm kiriş yüksekliği boyunca takviye edilmelidir.

M_m ve V_m sırasıyla basit mesnetlere oturduğu noktadan toptan yükten oluşan en büyük eğilme momentini ve kesme kuvvetini göstermek üzere bu durumdaki yükler kirişlerde donatı alanları madde 5'te verilen M_d yerine M_m ve V_m konulmak suretiyle hesaplanmalıdır.

B) Yönelmeli Kayıtlar:

Bu kayıtlara TS500 ve Afet yönetmeliğinden bakılacaktır. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

-1) Mesnetlerde bu kirişlerin düzlemine dik doğrultudaki tirmelerini önleyici tedbirlerin alınması gereklidir.

-2) Bu kirişlerin hesap ve donatısı için uygulanan esaslar belirlendiği belirtilmelidir.

3) Üst donatı tek sıra, alt donatı hesap ve konstrüksiyon gereği göre tertiplenmelidir.

Yüksek kirişlerin hesabında kullanılacak moment kolu
 çizerleri (Prof. Dr. Ing Franz DISCHINGER'in çalışmaları
 alınarak) eşit yayılı yüklü, bir açıklıklı ve sok açıklıklı
 yüksek kirişler için hazırlanarak aşağıdaki çizelgede veril-
 mektedir. (Çizelge: 8.1)

β	$1/2$				$2/3$				1				∞ (Yarımlı levha)			
ε	$1/2$	$1/5$	$1/10$	$1/20$	$1/2$	$1/5$	$1/10$	$1/20$	$1/2$	$1/5$	$1/10$	$1/20$	$1/2$	$1/5$	$1/10$	$1/20$
Z/h	0,674	0,682	0,690	0,692	0,620	0,660	0,666	0,667	0,435	0,462	0,466	0,467	0,000	0,000	0,000	0,000

9. ÖRNEKLER

Fotokopi notlarda verildi (3 adet)

10. KAYNAKLAR

Metnin içinde geçen Alman Profesörün Almanca kitapları
 ile, bunlardan Türkçeye Ferruh Kocataşkın tarafından
 çevirisi yapılmış ve yine aynı bilim adamının
 çalışmalarından faydalanılarak Mete Karakoç ve
 diğerleri tarafından hazırlanan yüksek irtifalı kirişler
 adındaki kitap.